

Litomyšlská Lilie jako dospívající dívka?

Přirovnání litomyšlských radničních listů k mladé slečně hledající vlastní identitu zaznělo na červnovém kulatém stole projektu ARC o radničních listech. Co tím chtěl básník říct – v tomto případě jeho moderátor – šéf Českého rozhlasu Pardubice Martin Kolovratník? Předestřeme okolnosti: na počátku přednesl hlavní host, spoluvůrce zákona o svobodném přístupu k informacím (č. 106/1999 Sb.) Oldřich Kužílek z Otevřené společnosti o.p.s. prezentaci o stavu radničních periodik v České republice. Mluvil *o principech demokracie v této oblasti, o demokratické legitimitě, o roli periodik*, přičemž své teze opíral o vlastní průzkum (z roku 2006) stovky periodik v rozsahu pěti čísel... Z nich pak vybíral *sdělení o radnici, resp. politická sdělení, potažmo alternativní politická sdělení*. A výsledek? Jen 48% periodik byt' v nepatrné míře vůbec připustilo jakýkoli alternativní názor!

Tuto neuspokojivou situaci do jisté míry vidí v nepochopení základní *rolí* radničních periodik, a hovoří dokonce o určitých názorových klišé či mýtech. Jedním z nich je domnělá apolitičnost těchto specifických novin. Ale právě naopak – radniční zpravodaje *nemohou* být z principu apolitické (jak se třeba ve snaze o nezávislost chtějí tvářit). Každé přijaté rozhodnutí (starosty/rady/zastupitelstva) je ve většině případů vítěznou, obhájenou, „vyargumentovanou“ variantou, je jednou z mnoha jiných. V zájmu objektivity, vyváženosti, pravdivosti, jakož i politické korektnosti by měly být veřejnosti známy i tyto, celé pozadí.. „Zpráva je pravdivá jen tehdy, pokud uvádí kontext,“ uvádí Oldřich Kužílek.

Za kontroverzní může být považována otázka, zda (popř. nakolik) mohou radniční listy sloužit jako PR nástroj radnice. Oldřich Kužílek upozornil, že smyslem obecních periodik je zejména poskytování informací, *komunikace s občany*, zajištění jejich potřeb (viz potřeba informací), služba občanům, jak je dáno zákonem (př. o obcích § 2 (2), §35 (2)). Cílem nemůže být reklama či prosazování sebe sama.

S tím souvisí i zamyšlení nad materiální/finanční stránkou věci. Radniční periodika jsou záležitostí veřejných prostředků a jejich nakládání, jakousi „veřejnou zakázkou“. Ročně se na ně v rozpočtu vynaloží částka cca 500 milionů Kč, za jedno volební období tudíž cca 2 miliardy Kč. Je zřejmé, že pokud by se měly v radničních listech objevovat pouze pozitivní ohlasy na vedení obce, byla by to pro stávající politiky ta nejlepší a zároveň nejlevnější volební kampaň – dlouhodobá, systematická, intenzivní a zadarmo, resp. z veřejných prostředků.

Jako řešení, jak podobným eventuálním prolapsům zabránit, se nabízí cílené odlišení redakční rady a redakce. Redakční rada má být sestavená z volených zástupců a běžných občanů (nikoli tedy radních, aby nedocházelo ke střetu zájmů). Jejich náplní je tvorba základních pravidel daného periodika a následně kontrola jejich plnění, tedy formální stránka věci. Do obsahové, kterou má na starosti redakce, složená z profesionálů, dobrovolníků,

externistů, úředníků či zastupitelů je ve zpracování jednotlivých čísel (dle oněch pravidel) na veřejných funkcionářích nezávislá.

A o jakých pravidlech je řeč? V deseti bodech se hovoří o povinnosti redakce zveřejňovat stanoviska zastupitelů, vyhledávat alternativní sdělení, avizovat témata připravovaná k uveřejnění, umožňovat lidem prostor k sebevyjádření, ke spolupodílení se na připravovaných rozhodnutích, zveřejňovat kontext přijatých rozhodnutí včetně uvedení protinávrhů, průběhu hlasování, diskuse a návrhu alternativních řešení. Upozorňuje se na oddělování komentářů od zpráv, neposuzování pravdivosti předkládaných sdělení (mimo specifické situace stanovené zákonem), na absenci „nápravných“ komentářů, ironizování až po odmítnutí alternativních sdělení jako krajního, nestandardního a výjimečného řešení.

A jak dopadla litomyšlská Lilie? Hlavní body kritiky (tři čísel) se týkaly opomíjených informačních potřeb občanů (plynoucí ze zákona o obcích). Tento hlavní úkol radničních periodik plní Lilie jen z 16%! Chybí sdělení o rozhodování radnice (př. dotazy redakce zastupující veřejnost vůči představitelům města), o jednáních zastupitelstva, rady, komisí, prezentace opozice... „Lilie podává bezproblémový obraz skutečnosti, vyhýbá se „silnému“ politickému obsahu, uplatňuje se cenzura, je protiprávně regulovaná, není ujasněný účel periodika vzhledem k funkcím města... atd. atd.“

Účel periodika vzhledem k funkcím města? Jako obyvatel tohoto města kvituji s povděkem, opravdu velmi oceňuji, společensko-kulturní servis, s jakým se v Lilii setkávám. V tomto směru ji vnímám jako naprosto nadstandardní, zcela mimořádnou (už jen ta grafika!) a svým přátelům z jiných měst se jí ráda chlubím – je proč. Jako aktivní občan – a obě role jsou pro vyrovnaný, spokojený život legitimní – postrádám onen chybějící informačně-politický rozměr navíc. Už jen proto, abych cítila, že se žádných informací nemusím trpně dožadovat, prosit se o ně, bát se, ale naopak si byla jistá, že se se mohu kdykoli zeptat, že se se mnou počítá, že i na mě záleží... Je to mnoho? Málo? Je to ona základní potřeba informací...

Co se týče Lilie, jsem naprosto přesvědčena, že onen avizovaný nutný přerod v dokonalé informační radniční médium zvládne. Jsem si jista pro její takřka „vrozenou“ snahu o dokonalost. Pro její vysoké ambice, které jsou pro Litomyšl tak typické, patrné z každého – samozřejmě úspěšného – megaprojektu. (Proč ne? Když to zvládne, když to umí?) Na stranu druhou – jakmile se tyto listy otevrou potřebám svých občanů (nejen svých obyvatel, záměrně zdůrazňuji odlišnost hledisek), může se stát, že chvíli ztratí něco ze svého lesku. O to víc pak ale bude opravdová, celistvá, autentická. A z mladé, možná trochu nervózní a unavené dívky se stane kultivovaná, uvědomělá mladá dáma plná sil. Těším se na to!

Marcela Boščíková, s laskavým svolením využití prezentace Oldřicha Kužílka

Kulatý stůl *Jak budovat a udržet kvalitní radniční listy z pohledu občana* se uskutečnil 10.6.2013 v hotelu Zlatá Hvězda za účasti mimo zmíněných hostů také místostarosty Vojtěcha Stříteského, mluvčí MěÚ Litomyšl Michaely Severové a mediálního poradce Svatopluka Bartíka. Záznam kulatého stolu včetně prezentace Oldřicha Kužílka spolu s kodexem dobrého radničního periodika jsou k dispozici na webových stránkách občanského sdružení GENERACE 89 a projektu Ars regio civitas – občanské vzdělávání pro kulturu, region a demokracii, v rámci něhož se uskutečnil. (www.generace89.cz, www.ars-regio-civitas.cz).